

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	2
1. WSTĘP - CEL REWITALIZACJI.....	2
2. HISTORIA MIASTA GRYFINO.....	2
3. AKTUALNY STAN ROZWOJU MIASTA	3
II. Charakterystyka obecnej sytuacji w Mieście Gryfino...4	
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE MIASTA GRYFINO	4
2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE.....	4
2.1. Podstawowe funkcje i zasięg terytorialny.....	4
2.2. Uwarunkowania przestrzenne.....	5
3. SFERA ZABYTKÓW	6
3.1. Obręb starego miasta.....	6
3.2. Przedmieście Szczecińskie.....	11
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA	13
4.1. System zaopatrzenia w wodę.....	13
4.2. System odprowadzania ścieków.....	14
4.3. Regulacja stosunków wodnych.....	15
4.4. Zaopatrzenie w gaz.....	16
4.5. Zaopatrzenie w energię ciepłą.....	16
4.6. Infrastruktura komunikacyjna	17
4.6.1. Układ komunikacyjny.....	17
4.6.2. Drogi.....	17
4.6.3. Komunikacja zbiorowa	18
5. SFERA SPOŁECZNA	19
5.1. Struktura demograficzna i społeczna/ trendy.....	19
5.2. Bezrobocie	19
5.3. Oświata.....	21
5.4. Kultura	28
5.5. Sport i Rekreacja	28
5.5.1. Baz sportowa	28
5.5.2. Baza rekreacyjna.....	29
5.6. Bezpieczeństwo	32
6. GOSPODARKA	37
6.1. Tendencje rozwoju gospodarczego.....	37
6.2. Główni Pracodawcy.....	38
7. GOSPODARKA MIESZKANIOWA	39
III. Program Rewitalizacji z podziałem na projekty	41

I. Wprowadzenie

1. Wstęp - Cel rewitalizacji

Zasadniczym celem rewitalizacji Miasta Gryfino jest:

Ożywienie gospodarcze i społeczne miasta, a także jego zwiększony potencjał turystyczny i kulturalny, w tym nadane obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Powyższy cel zasadniczy zostanie zrealizowany poprzez:

- odnowę zdegradowanych obszarów miast i dzielnic mieszkaniowych
- odnowę obiektów i terenów po-przemysłowych
- zmianę ich dotychczasowych funkcji na gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne i turystyczne
- zachęcanie lokalnej społeczności do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących
- miejsca pracy
- oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw,
- troskę o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo- społeczny.

Rewitalizacja dotyczy nie tylko infrastruktury, ale przede wszystkim stworzenia odpowiednich warunków do poprawy bytu społeczności lokalnej znajdującej się na rewitalizowanym obszarze.

Efekty przeprowadzenia programu rewitalizacji nie będą zauważalne w ciągu roku, czy dwóch lat, dlatego tak ważnym elementem jest przygotowanie długotrwałego programu, który mimo zmian będzie konsekwentnie realizowany w trakcie nadchodzących kilkudziesięciu lat.

2. Historia miasta Gryfino

Historyczne początki miasta sięgają XIII wieku. Status miasta Gryfino otrzymało w 1254 roku na mocy dokumentu lokacyjnego wydanego przez księcia Barnim I. Nowy ośrodek szybko zyskiwał na znaczeniu otrzymując dalsze przywileje. W 1271 roku książę przekazał miastu prawo zakładania cechów i gildii kupieckich, które miały być wzorowane na podobnych instytucjach Szczecina. Pierwszymi wójtami Gryfina byli jego zasadzcy, w pierwszej połowie XIV stulecia wójtostwo przeszło w ręce najbogatszego w mieście rodu Wobberminów. Miastem zarządzało dwóch burmistrzów. W drugiej połowie XIV wieku Gryfino związane coraz silniej ze Szczecinem zaczęło tracić na znaczeniu. Do końca stulecia uzależniło się całkowicie pod względem gospodarczym od stolicy księstwa, schodząc do roli ośrodka rynku lokalnego.

W XVIII wieku miasto podupadło gospodarczo, do czego przyczyniło się między innymi splądrowanie przez wojska rosyjskie w 1760 roku podczas wojny siedmioletniej oraz wielka powódź w roku 1780. W tym czasie coraz większe znaczenie, jako źródło utrzymania mieszkańców, zyskiwało rolnictwo.

Ponowne ożywienie nastąpiło w XIX w., w latach 1857-60 wybudowano i przebudowano szereg obiektów, powstały przedmieścia: Szczecińskie (płn.), Bańskie (płd) i najmlodsze po przeciwnej stronie torów kolejowych, położono drewniany most, a w 1877 miasto otrzymało połączenie kolejowe ze Szczecinem. W 1904r. rozpoczęto regulację Odry. Około 1930 wybudowano fabrykę mydła, garbarnię i wytwórnię kapeluszy filcowych. Na ul. Szczecińskiej wzniesiono Szkołę Rolniczą, Urząd Kastralny i Rzeźnię, na północ od miasta zlokalizowano duży zakład suchej destylacji drewna.

Rozwój urbanistyczny Gryfina przebiegał w stosunkowo prosty sposób, dzięki czemu do dziś dobrze czytelne jest trzynastowieczne założenie z czasu lokacji miasta. Miasto założono na planie czworoboku, silnie zaokrąglonego od płn. i wsch., o dłuższej osi równoległej do Regalicy. Podzielone zostało prostopadłymi do siebie ulicami z prostokątnym rynkiem przy kościele po środku. Mimo parokrotnego poszerzania ulic rozplanowanie Starego Miasta nie uległo od XIII w. istotnym zmianom.

W ciągu ostatnich trzydziestu lat kierunki rozwoju miejskiego organizmu Gryfina uległy zasadniczym zmianom. Osiedla bloków mieszkalnych wkroczyły na słabo dotąd zabudowany obszar zbocza doliny i przyległej wysoczyzny, tworząc nową dzielnicę mieszkaniową nazywaną Górnym Tarasem.

3. Aktualny stan rozwoju miasta

Obecnie Gryfino liczy około 22 tysiące mieszkańców i jest jednym z najdynamiczniej rozwijających się miast Pomorza Zachodniego. Po ostatniej reformie administracyjnej w 1999 roku Gryfino zostało stolicą dużego powiatu.

Dzisiejsze Gryfino może się pochwalić paroma interesującymi zabytkami, dużym zespołem kortów tenisowych oraz nowoczesnym obiektem sportowym i rekreacyjnym - Centrum Wodnym "Laguna". Gryfino jest turystyczną bazą wypadową na tereny dwóch parków krajobrazowych - w Dolinę Dolnej Odry i Knieję Bukową z unikatowymi na skalę europejską zbiorowiskami roślinnymi i bogatą fauną. Dużym atutem okolic Gryfina są czyste lasy i jeziora, zwłaszcza jezioro Wełtyń. Każdego roku odbywają się w mieście duże imprezy rozrywkowe, z których największa to "Dni Gryfina" - trzy majowe dni wypełnione bogatą ofertą kulturalną dla wszystkich mieszkańców i gości. W roku 1998 miasto otrzymało tytuł "Turystycznej gminy województwa", a w 1999 zaliczone zostało do grona najlepszych gmin Rzeczypospolitej Polskiej. Miasto aktywnie współpracuje z innymi, podobnymi mu ośrodkami. Są to trzy miasta w Republice Federalnej Niemiec - Schwedt, Gartz i Biersenbrueck oraz w Polsce Barlinek i Raciechowice. Gryfino posiada nowoczesną oczyszczalnię ścieków i składowisko odpadów komunalnych. Podmioty gospodarcze zlokalizowane na terenie gminy Gryfino prowadzą działalność w dziedzinie produkcji, handlu i usług. Największym zakładem przemysłowym Gryfina jest Zespół Elektrowni "Dolna Odra" S.A., która jest potentatem w dziedzinie produkcji energii elektrycznej. Ogromne fundusze przeznaczone na modernizację zakładu zmniejszyły w znacznym stopniu uciążliwość dla środowiska naturalnego. Elektrownia posiada dwie oczyszczalnie ścieków oraz składowisko popiołów zabezpieczone dywanami trawiastymi. Nowoczesne elektrofiltry pochłaniają 99% pyłów. Popioły znalazły praktyczne

zastosowanie w budownictwie i drogownictwie i są eksportowane m.in. do Niemiec.

II. Charakterystyka obecnej sytuacji w Mieście Gryfino

1. Położenie geograficzne Miasta Gryfino

Gmina Gryfino leży nad brzegiem Regalicy - prawej odnogi Odry, 25 kilometrów na południe od Szczecina. Miasto Gryfino o powierzchni 10 km² położone jest centralnie w zachodniej części gminy, przez które przebiega trasa kolejowa łącząca porty Świnoujścia ze Śląskiem. Miasto Gryfino i niemiecką miejscowość Mescherin łączą dwa mosty z funkcjonującym przejściem pieszo - rowerowym.

Teren Międzyodrza zajmuje park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry z mnóstwem gatunków roślin i ptactwa. We wschodniej części gminy Gryfino znajdują się dwa piękne jeziora: Wełtyńskie i Steklińskie z malowniczo położonymi wśród lasów ośrodkami wypoczynkowymi.

Miasto i gmina zajmuje obszar 254 km², a zamieszkuje ją 33 tysiące ludności. Ponad 22 tysiące to mieszkańcy miasta Gryfina. Od roku 1998 miasto Gryfino jest również siedzibą władz powiatu.

Miasto Gryfino

2. Zagospodarowanie przestrzenne

2.1. Podstawowe funkcje i zasięg terytorialny

Miasto Gryfino w hierarchii sieci osadniczej województwa zachodniopomorskiego pełni funkcję ośrodka subregionalnego, pełniącego centralne funkcje nadrzędne (obsługa ludności, handel, usługi, produkcja, kultura, życie społeczne) w stosunku do ludności zamieszkującej wsie na terenie gminy jak i powiatu, którego jest stolicą.

Zagospodarowanie przestrzenne miasta Gryfino jest oparte na „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Gryfino” sporządzone przez Biuro Architektoniczne „Admaster” w Szczecinie w roku 2002.

Zgodnie z przyjętymi założeniami w „Studium ...”, postulowane zmiany granicy administracyjnej miasta obejmują:

- w części wschodniej - do projektowanej obwodnicy,
- w części południowo - zachodniej - wzdłuż Tywy i kanału Dolna Odra.

Jest to optymalny obszar rozwoju miasta.

2.2. Uwarunkowania przestrzenne

Według „Studium ...” w mieście Gryfino zakłada się rozwój następujących funkcji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym:

- mieszkaniowej,
- obsługi ludności,
- przemysłowej, lokalizowanej na działkach o powierzchni nie przekraczających 2 ha i z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi.

W odniesieniu do kształtowania struktur wewnątrzmijskich „Studium” przyjmuje:

- koncentrację zabudowy z wykorzystaniem rezerw terenowych,
- wykształcenie na nowych terenach osiedleńczych i wewnątrz istniejących struktur tzw. „centrum obsługi”,
- rehabilitację obiektów kolidujących ze środowiskiem,
- zachowanie prawidłowego układu struktur: miejsc pracy, miejsc zamieszkania i wypoczynku,
- dostosowanie nowej zabudowy do istniejących form architektonicznych,
- możliwość adaptacji istniejących obiektów na inne, nieuciążliwe dla otoczenia funkcje,
- zapewnienie miejsc parkingowych dla usług na terenie własnych działek.

W odniesieniu do obszarów zainwestowanych przyjmuje się przekształcenie i uzupełnienie zabudowy poprzez:

- dyslokację obiektów uciążliwych z terenów mieszkaniowe usługowych lub adaptację na funkcje nieuciążliwe,
- przekształcenie terenów przywodnych, „odwracające” miasto w kierunku rzeki, poprzez budowę ciągów usług komercyjnych i bulwarów spacerowych wzdłuż brzegu rzeki, które należy połączyć z terenami sportowymi,
- uzupełnienie usług nieuciążliwych poprzez: adaptację istniejących obiektów o innej funkcji, rozbudowę i uzupełnienie zabudowy.

W odniesieniu do projektowanych funkcji przyjmuje się:

- rozwój funkcji mieszkaniowej - w kierunku wschodnim (Górny Taras):
 - zabudowa wielorodzinna - w środkowej części terenu,
 - zabudowa jednorodzinna - w południowej części,

- zabudowa jednorodzinna z usługami rzemieślniczymi - w północnej części terenu (Taras Północny);
- rozwój funkcji usługowej - ponadpodstawowej:
 - usługi komercyjne, jako obiekty wolnostojące (centra handlowe) przy wylotach z miasta, wzdłuż dróg wojewódzkich nr 120 i 119 w kierunku Szczecina,
 - usługi związane z ochroną zdrowia i opieką społeczną - w północno-wschodniej części miasta;
- rozwój funkcji rekreacyjnej - sportowej - w kierunku południowym, wzdłuż terenów przywodnych;
- rozwój funkcji produkcyjno - składowej:
 - w kierunku północno - zachodnim, w rejonie Mniszek poza terenami podmokłymi, które stanowią użytek ekologiczny. Istniejąca na tym terenie zabudowa mieszkaniowa, proponowana jest do rozbudowy (uzupełnienia) z usługami rzemieślniczymi,
 - w południowo - zachodniej części miasta (rejon ul. Czechosłowackiej).

3. Sfera zabytków

3.1. Obręb starego miasta

Najważniejsze zabytki:

- **teren starego miasta** /nr73 z dn.29,10,1955/ - tzw. kwartały nadodrzańskie.

Przez stulecia nadodrzański bulwar pełnił rolę przystani, było to istotne zwłaszcza od II poł. XIX w. kiedy to rozwinęła się intensywna żegluga rzeczna. Przed 1945 r. przy nadodrzańskiej 15 mieściła się siedziba miejscowego potentata w dziedzinie żeglugi - towarzystwa Greifenhagen Dampfschiffahrtsreederei". Pozostałością po tej instytucji jest budynek magazynowy tzw. „Rybakówka”. Bezpośrednio na południe od niego stał niegdyś ryglowy, dwukondygnacyjny magazyn soli – przekazany do rozbiórki w 1868r. Od czasu wprowadzenia monopolu państwa na handel solą, budynek ten służył jako punkt sprzedaży soli dla mieszkańców miasta. Przejął on tym samym funkcję, którą przed XVIII w. pełniła ulica Solna, obecnie Energetyków, biegnąca równolegle do ulicy Nadodrzańskiej. Po zlikwidowaniu warzelnii przy ul. Solnej mieściły się wędzarnie węgorki czynne jeszcze w I poł. XX w. Przez cały czas swego istnienia, aż do zniszczeń II wojny światowej ulica ta zachowała swoją średniowieczną szerokość tj. około 12 metrów. W okresie powojennym ul. Solna została poszerzona, a po jej wschodniej stronie powstała dysharmonijna zabudowa blokowa.

Obecnie kwartały nadodrzańskie prawie całkowicie pozbawione są zabudowy. Do dnia dzisiejszego zachowała się jedynie neorenesansowa kamienica na narożniku ulic Nadodrzańskiej i Piastów. Wyznacza ona historyczną linię zabudowy ulicy Nadodrzańskiej na odcinku od ulicy Bałtyckiej

do 1 Maja. Zachowanie tej linii jest szczególnie ważne dla przywrócenia dawnych walorów układów przestrzennego nadbrzeżnej części miasta. Ponadto przy ul. Kościuszki 2 zachowała się kamienica czynszowa z II poł. XIX w. Oprócz budynku frontowego na posesji tej istnieje długa oficyna. W okresie powojennym w ślepych ścianach kamienicy i oficyny wybito od strony ul. Nadodrzańskiej liczne otwory okienne. Utrudni to niewątpliwie prawidłową regulację linii zabudowy od strony rzeki. Istniejąca XIX wieczna zabudowa w zwartym ciągu zachowała się natomiast w płn. pierzei obecnej ulicy Kościuszki, podczas gdy pierzeja pld. uległa wyburzeniu w latach 70-tych. W okresie tym na kwartałach położonych na zachód od ul. Energetyków powstała zabudowa blokowa. Przy samym nabrzeżu zachował się położony na północ do mostu murowany budynek magazynowy tzw. „Rybakówka” służąca obecnie jako bar. Prostopadła do nadodrzańskiego bulwaru ulica, zwana dziś 1 Maja, a dawniej Rybacką zachowała na swym dolnym biegu fragment dawnej zabudowy. Pierwotnie w pobliżu istniała szkoła średnia dla dziewcząt i komendantura wojskowa, a pod numerem 1 garbarnia.

- **obwarowania miejskie** – mury obronne z Basztą Bańską zbudowane na przełomie XIII/XIV i początku XIV w (Bramę Bańską zbudowano około 1300 r., a nadbudowę bramy na przełomie XV/XIV w /nr 325 z dnia 12.09.1958 r./ . Mury i Brama stanowi własność gminy.

Mury obronne i bramę zwaną Bańską lub św. Jerzego zaczęto budować w 1284 roku, gdy książę zezwolił miastu na budowę obwarowań. Pierwotnie mury liczyły 1900 metrów długości i sięgała około 6m, a w regularnych odstępach przed linią muru występowały prostokątne czatownie otwarte od strony miasta. Z zespołu średniowiecznej fortyfikacji pozostały fragmenty pierścienia murów, Brama Bańska, relikty dwóch półbaszty oraz relikty wałów po wsch. stronie miasta. Relikty obwarowań usytuowane są w linii granic średniowiecznego miasta, głównie po stronie południowej i częściowo po stronie płn. wschodniej. Po murach od strony zach., tj. od strony Odry nie pozostały żadne ślady. Ogólnie zachowało się siedem odcinków murów:

Odcinek 1 – płn. wsch. strona miasta, przy ul. Niepodległości., dł. 58,70 m, wys. 2,40 m, szer. 1,06 m. Od strony wschodniej zakończony ceglany słupkiem, korona wyrównana zabezpieczona betonową szlichtą.

Odcinek 2 – pld. wsch. strona miasta, w sąsiedztwie parku i Bramy Bańskiej do ul. Kościelnej, dł. 64,70 m, wys. 4,20 m, szer. od 1,50 do 1,20 m. Korona wyrównana zabezpieczona betonową szlichtą. Mur od strony zewnętrznej wzmocniony jest pięcioma kamiennymi przyporami, narożnik od strony zachodniej przemurowany w cegle. Na odcinku tym widoczne są fragmenty dwóch prostokątnych półbaszt o głębokości 1,40 cm.

Odcinek 4 – południowa strona miasta, od ul. Kościelnej, dł. 18,0 m, wys. 1,35 m, szer. od 0,90 m. Korona wyrównana zabezpieczona betonową szlichtą.

Odcinek 5 – południowa strona miasta, dł. 120,0 m

Odcinek 6 – płd. zach. strona miasta, dł. 71,40 m, wys. 3,20 m. Na tym odcinku zachowane są relikty dwóch półbaszt. Z pierwszej od wschodu półbaszty zachowane są tylko dwa narożniki. Z następnej półbaszty o głębokości 1,40 m przetrwały fragmenty ścian przyziemia z blendami i otworami strzelniczymi.

Odcinek 7 – północna strona miasta (przy wyjeździe w kierunku Szczecina), dł. 125,70 m, wys. zróżnicowana (część wsch. sięga 6,0 m, zachodnia od 2,40 do 0,50 m). Wyższa partia muru zasłonięta jest od strony zewnętrznej przybudówkami. Zachodnia część muru jest na poły zrujnowana, z nierówną koroną, z dużą wyrwą zamurowaną cegłą rozbiórkową i furta zasłonięta prowizorycznie arkuszem blachy.

Historyczne otoczenie pierścienia murów uległo w ciągu wieków znacznemu przekształceniu. Fragment ulicy przymurnej zachował się tylko odcinku 1, przy pozostałych fragmentach przebieg ulicy jest nieczytelny. Dostęp do murów od strony wewnętrznej jest utrzymany, po stronie zewnętrznej część murów zasłonięta jest przybudówkami. Fragmenty terenów dawnych fos i wałów ziemnych zachowane są częściowo po stronie wschodniej i południowej.

Stan zachowania murów jest zły. Brakuje blisko 75% substancji murów. W zachowanych odcinkach występują liczne przemurowania, ubytki kamieni w licu i koronie. Zabezpieczenia korony są uszkodzone, w wielu miejscach zabezpieczeń korony brak. Fragmenty półbaszt w stanie ruin, z dużymi ubytkami muru i detalu. Otoczenie murów jest całkowicie zdewaloryzowane. Przebieg ulicy przymurnej jest zatarty. Do murów po stronie zewnętrznej przylega wiele szop i magazynów, w związku z czym dostęp do murów jest utrudniony.

W pierwszym rzędzie konserwator postuluje uzupełnienie zaleca się uzupełnienie ubytków w najlepiej zachowanym odcinku nr 2 gdzie należy wmurować wypadnięte kamienie u podstawy muru oraz w licu. Konieczna jest też wymiana zabezpieczeń korony. Na odcinkach 6 i 7 zaleca się wyrównanie korony murów poprzez zamurowanie większych ubytków. Na odcinku 6 zaleca się ponadto odtworzenie murów obwodowych ceglanej półbaszty. Na odcinku nr 5 zaleca się odtwarzanie muru do wysokości 0,5 m nad poziom terenu z oryginalnych kamieni.

Brama Bańska usytuowana jest przy zbiegu ulic Chrobrego oraz Niepodległości w Gryfinie, na żucie rąbu. W części dolnej, do wysokości gzymsu zbudowana jest z kamienia, powyżej z cegły. Do ściany zachodniej przylega fragment muru fortyfikacji. Jak wykazały niemieckie badania z roku 1899, mocno scementowany kamienny fundament osadzony jest na twardym, piaszczystym podłożu dwa i pół metra pod powierzchnią ziemi. Fundament w formie ogromnego kloca obejmuje cały obrys bramy, znajduje się więc również pod przejazdem. Na początku swego istnienia brama była budowlą kamienną bez dachu, z platformą otoczoną blankami. Później otrzymała dach namiotowy (dwuspadowy). Cały masywny blok bramny ma 15,3m wysokości, do 11,75

m zbudowany jest z kamienia polnego i nadbudowany w XV wieku cegłą o dalsze 3,55 metra. Wymiary zewnętrzne bramy wynoszą 8m x 8,5m, grubość ścian przejazdu - wschodnia 1,65m, zachodnia (z klatką schodową w grubości muru) 2,20m. Wielki ostrołukowy otwór nad przejazdem bramnym od strony miasta zamurowany został po roku 1500. Do tego czasu służył jako wejście na poziom obronny z drewnianego ganku (hurdycji) dla strażników i obrońców. W latach 1975 - 78 poddano Bramę Bańską remontowi kapitalnemu, przyozdabiając ją krenelażem ("zębata") na dwóch poziomach.

Stan zachowania murów obwodowych i elewacji jest dobry, wewnątrz natomiast pozostaje w stanie ruiny. Brak stropów, po których pozostały tylko pojedyncze belki, brak stolarki drzwi i okien.

Docelowo konserwator zabytków zaleca odbudowę wnętrza z otworzeniem zamurowanych schodów, założeniem stropów i schodów drewnianych na wyższych kondygnacjach. W przejeździe bramy proponuje się docelowo założenie nawierzchni na bruku lub kostek granitowych. Wnętrze bramy kwalifikuje się na do adaptacji na cele np. turystyczne.

- **Kościół pod wezwaniem Narodzenia NMP** /nr 97 z dnia 15.05.1956 r./.
Kościół usytuowany jest w centrum Starego Miasta, w północnej pierzei placu rynkowego i w bezpośrednim sąsiedztwie głównej ulicy Bolesława Chrobrego. Po zachodniej stronie wieży przy ul. Kościelnej usytuowana jest plebania.

Kościół jest niejednorodny pod względem architektury, choć w zasadniczym zrębie jest budowlą wczesnogotycką. Obecnie jest on jednoprzęsłową, trójnawową halą z transeptem (nawą poprzeczną), prostokątnym chórem (prezbiterium) i kwadratową w rzucie wieżą zachodnią. Prosto zamknięte prezbiterium, transept i nawa główna w swoim rzucie tworzą układ krzyża greckiego (równoramienne). W roku 1938 zmieniono średniowieczny stożek wieńczący wieżę na zupełnie nie komponujący z całością neobarokowy hełm.

W ceglanych murach i szczytach występuje wiele ubytków cegieł i spoin. Uszkodzona jest zwłaszcza mała latarnia na dachu transeptu. Zniszczone są prawie wszystkie tynki w blendach: są zamoknięte, złuszczone lub całkowicie ich brak. Ściany we wnętrzach, sklepienia i stropy zachowane w stanie dobrym. Więźba dachowa nad prezbiterium wielokrotnie naprawiana jest częściowo spróchniała, zaatakowana owadami. W pokryciu dachu korpusu, a także i prezbiterium występują nieszczelności, ubytki lub pęknięcia dachówki.

Wskazana jest wymiana pokrycia dachów nad transeptem i korpusem nawowym oraz uzupełnienie ubytków w pokryciu dachów nad prezbiterium. Konieczne jest uzupełnienie ubytków muru w małej latarni. Zaleca się również uzupełnienie ubytków w licu murów, wymianę tynków w blendach oraz założenie tynków w blendach na elewacjach wieży.

- **Dom parafialny** przy kościele pw. Narodzenia NMP, ul. Kościelna 31 – z 2 poł. XIX w., położony przy skrzyżowaniu ul. Kościelnej i Kościuszki, w zachodniej pierzei rynku na którym stoi kościół. W 1994 r. wymieniono instalację

odwadniająca i poszycie dachu, otynkowano ściany zewnętrzne oraz wymalowano wnętrza. Stan zachowania budynku bardzo dobry.

- **Młyn** – położony przy ul. Bolesława Krzywoustego 2, w centrum miasta, w otoczeniu współczesnych wieżowców i budynków mieszkalnych. Od strony północnej towarzyszy mu budynek dawnego magazynu zbożowego (obecnie warsztaty ślusarskie – własność prywatna). Ścianę północną magazynu stanowią stare mury miejskie. Równoległe do ulicy biegnie koryto strumienia, przechodzące pod budynkiem młyna.

Budynek w swym zasadniczym kształcie powstał w końcu XIX lub na początku XX w. Pierwotnie koryto strumienia prowadzące do ściany wschodniej młyna i przebiegające pod budynkiem było szersze (ok. 3 m), woda poruszała żarna, a następnie w latach 30-tych uruchamiała turbinę elektryczną. W tej formie młyn służył do lat 70-tych XX w., kiedy to zdemontowano wszystkie urządzenia. Mury zewnętrzne młyna są w stanie dobrym, z nielicznymi zawilgoczeniami. Konstrukcja drewniana stropów, schodów i więźby dachowej ze śladami działania drewnojadów. Przybudówka od strony zachodniej w połowie zrujnowana (brak ściany północnej, części dachu i stropów).

Budynek wymaga generalnego remontu – naprawy tynków, dokładnego sprawdzenia stropów i dachu oraz opracowania nowej koncepcji wykorzystania. Młyn stanowi obecnie własność prywatną.

Biorąc pod uwagę wszystkie elementy kultury objęte ochroną konserwatorską oraz obiekty ujęte w ewidencji konserwatorskiej, do wartych do zachowania na omawianym obszarze należą:

- układ przestrzenny nadrzecznej części miasta, z mostem na osi ul. Piastów,
- linia zabudowy od strony Odry, wyznaczona przez dwie kamienice na rogu ul. Nadodrzańskiej i Piastów,
- średniowieczne mury miejskie – od strony południowej biegnące od wschodu i kończące się na osi ul. Energetyków, zaś od północy zachowane na niewielkim odcinku od ul. Bolesława Chrobrego na wschód,
- dwie kamienice na rogu ul. Nadodrzańskiej i Piastów,
- kamienica przy ul. Kościuszki 2,
- kamienice w górnej części ulicy Kościuszki,
- kamienice w dolnej części ul. 1 Maja nr 4, 6, 8,
- kamienice przy ul. Chrobrego 17, 19, 33,
- kamienice przy ul. Kościelnej 11-13,
- kościół pod wezwaniem Narodzenia NMP
- dom parafialny, ul. Kościelna 31,
- budynek biblioteki, ul. Kościelna 24,
- kamienica przy ul. Niepodległości 2, 18, 20,
- budynek magazynowy na nabrzeżu, wzniesiony w 1927 r., tzw. „Rybakówka”,
- Pochodzący z II poł. XIX w. młyn usytuowany przy murze miejskim, przy ul. Bolesława Krzywoustego 2.

3.2. Przedmieście Szczecińskie

- **budynek poczty**, ul. Sprzymierzonych 2 /nr 1249 z dnia 30,11,1993 r./ - budynek położony na narożniku ulic 1-Maja od południa i ul. Sprzymierzonych od wsch. Budynek powstał w 1883 r. z przeznaczeniem na urząd pocztowy. Lokalizacja budynku w tym miejscu wiąże się zapewne z powstaniem w 1877 r. linii kolejowej Kostrzyń-Szczecin. Stan budynku bardzo dobry – budynek był niedawno odnawiany.
- **budynek Urzędu Miasta i Gminy**, ul. 1-Maja 16 – narożnikowy budynek usytuowany w północnej pierzei ulicy 1 Maja, przylegający od wschodu do budynku poczty. Założony na planie wydłużonego prostokąta, ceglany, tynkowany o bogatym wystroju elewacji w stylu kalsycyzującym. Budowla dwukondygnacyjna kryta płaskim dachem. Budynek wybudowano w 3 ćwierci XIX w. W czasie II wojny światowej budynek był siedzibą władz miasta. Po wojnie adoptowany została na Urząd Miasta i Gminy. Budynek znajduje się w dobrym stanie – niedawno odnowiono elewację zewnętrzną.
- **Szpital Powiatowy**, ul. Parkowa 5 – budynek ceglany (od zewnątrz licówka) z ogrodem, ograniczony od zachodu wysokim ceglany murem, biegnącym równolegle od ul. Prakowej, od wschodu skarpą. Wybudowany w 1893 roku, pierwotnie był to szpital prowadzony przez siostry zakonne. Obecnie budynek nadal pełni funkcję szpitala.
Stan budynku nie jest zadowalający. Na ścianach piwnicy występuje wilgoć, w elewacji wschodniej istnieją ubytki cegieł na rożach, bardzo zły stan dachu. Najpilniejszą sprawą jest założenie izolacji przeciwwilgociowej oraz wymian dachu.
- **budynek Starostwa Powiatowego**, ul. Sprzymierzonych 4 – budynek usytuowany naprzeciwko dworca. Wolnostojący, ściany murowane z cegły ceramicznej, elewacje z cegły klinkierowej, nie otynkowane. Budynek wzniesiono na pocz. XX w., pierwotnie prawdopodobnie był częścią założenia należącego do Św. Mikołaja, do którego należał szpital usytuowany poniżej skarpy od strony zachodniej oraz być może budynek nr 5. Pierwotna funkcja budynku nie jest znana, po 1945 r. mieściły się tu kolejno: Liceum Ogólnokształcące, Internat, Szkoła Specjalna, Przedszkole, Szkoła Podstawowa nr 4, a obecnie Starostwo Powiatowe. Budynek był niedawno remontowany i obecnie znajduje się w bardzo dobrym stanie.
- **zespół budynków rzeźni**, ul. Szczecińska – 37, /nr A-91 z dnia 19.II.2002 r./ - rzeźnia powstała na terenach przemysłowego Przedmieścia Szczecińskiego (Stettiner Vorst).

Istniejącą zabudowę rzeźni otrzymała na początku XX w., jej zabudowania stoją na czworobocznym placu, otoczonym wysokim ceglany murem, a od strony ul. Szczecińskiej kutym ogrodzeniem ma ceglanych filarach. Zespół rzeźni wzniesiono z ceramicznej cegły. Obiekty w większości jednokondygnacyjne przykryte są dachami o zróżnicowanym kształcie. W skład zespołu wchodzi budynki administracyjno-mieszkalne, hale przetwórcze, magazyny, wartownie, kotłownia, wieża ciśnień, osadnik ściekowy. Na początku XX w. zakład zajmował się wyrobem wędlin oraz konserw. Po 1945 r. rzeźnia nadal funkcjonowała jako masarnia. Po 1994 r. zaprzestano produkcji, a obiekt sprzedano prywatnemu właścicielowi. Stan techniczny oraz stan zachowania

oryginalnej architektury i konstrukcji poszczególnych elementów budynków rzeźni jest dobry.

- **zespół zabudowań – obecnie Młodzieżowy Dom Kultury**, ul. Bolesława Chrobrego 48 – usytuowany przy skrzyżowaniu ulic Chrobrego i Niepodległości, tuż za zachowanym północnym fragmentem muru obronnego, który stanowi ogrodzenie działki od południa.

Zespół wybudowano na pocz. XX w., prawdopodobnie w dwóch fazach. Główny budynek stanowi dawny dom mieszkalny, jednokondygnacyjnej willi o układzie wewnątrz dwutraktowym, z reprezentacyjnym holem w parterze. Dwukondygnacyjne, mieszkalne skrzydło wschodnie wygląda na dobudowane później. Ponadto w skład kompleksu wchodzi dwa budynki gospodarcze. Zespół zabudowań otoczony był parkiem, z rzadko spotykanymi gatunkami drzew oraz z licznymi rzeźbami kamiennymi, które uległy zniszczeniu po 1945 r. Zachowała się tylko jedna rzeźba i dwie sadzawki. Do dziś za to przetrwało ogrodzenie zachodnie z bramą wejściową, flankowaną rzeźbionymi w kamieniu figurami stojących lwów, ustawionych na postumentach. Po 1945 r. w budynkach mieściły się: mieszkania, szkoła ogrodnicza, przedszkole, szkoła podstawowa, zaś od 1970 – Młodzieżowy Dom Kultury.

Obecnie budynki mieszkalne i gospodarcze wymagają remontu. W budynku MDK - w piwnicach stoi woda, a na ścianach występuje wilgoć, tynki są obite i zniszczona jest stolarka okienna. Obite, popękane i opisane tynki zewnętrzne wszystkich elewacji. Pęknięcia podłogi i balustrady zachodniego balkonu. Budynki gospodarcze mają poobijane tynki zewnętrzne. Zgodnie z postulatami konserwatora, konieczne jest założenie izolacji przeciwwilgociowej w piwnicach budynku MDK, remont stolarki okiennej, uzupełnienie tynków zewnętrznych oraz remont zachodniego balkonu. W pozostałych zaś budynkach zaleca się odnowienie elewacji zewnętrznej.

- **budynek apteki**, ul. Grunwaldzka 11 – budynek powstał pod koniec XIX w. i pełnił funkcję apteki oraz mieszkania aptekarza, obecnie również znajduje się w nim apteka. Budynek wolnostojący założony na planie kwadratu, dwukondygnacyjny z wysokim parterem. Narożnik północno-wschodni zaakcentowany w drugiej kondygnacji wieżą. Całość ceglana, tynkowana, kryta dachem mansardowym. Wieżyczka kryta hełmem o ściętych narożach. Stan zachowania dobry.
- **willa, ul Grunwaldzka 7**- budynek powstał w 3 ćwierci XIX w. i pełnił funkcję willi mieszkalnej. po wojnie mieścił się w nim Komitet Miejsko-Gminny PZPR, obecnie budynek stanowi własność prywatną z przeznaczeniem na adaptację pod działalność usługową.

Budynek wolno stojący, kryty dachem czterospadowym pogrążonym. Zbudowany z cegły, tynkowany o bogatym wystroju elewacji. Ogólnie budynek jest w niezbyt dobrym stanie, w niektórych pomieszczeniach występują słabe stropy, które należałoby wzmocnić, należałoby również odnowić elewację wewnętrzną i zewnętrzną oraz stolarkę drzwiową i okienną.

- **budynek Sądu Powiatowego**, ul. Grunwaldzka 2 – budynek powstał pod koniec XIX w. Po wojnie w latach 40-tych był siedzibą starostwa, potem Powiatowej Rady Narodowej. Od 1975 r. w budynku mieści się Sąd. Budynek założony na planie prostokąta, trójkondygnacyjny, kryty dachem czterospadowym. Zbudowany z cegły z symetrycznymi elewacjami o charakterze monumentalnym. Stan zachowania dobry, należałoby odświeżyć elewacje.
- **Kaplica cmentarna**, ul. Pomorska – budynek usytuowany po wschodniej stronie torów kolejowych, na cmentarzu komunalnym.

Cmentarz przy ul. Pomorskiej założono na pocz. XX w., a wraz z nim wybudowano ceglana kaplicę w stylu neogotyckim, która do dziś pełni swą pierwotną funkcję. Ściany budynku z zewnątrz pokryte są licówką oraz cegłą glazurowaną o barwach ciemnego brązu i zieleni. Cmentarz przy ul. Pomorskiej założono na pocz. XX w., a wraz z nim wybudowano ceglana kaplicę w stylu neogotyckim, która do dziś pełni swą pierwotną funkcję. Stan zachowania dobry, tylko na ścianach zewnętrznych przyziemia pojawił się zielony nalot oraz część sterczyn nieznacznie obita. Postuluje się izolację ścian przyziemia.

Elementami wartymi zachowania na omawianym obszarze należą:

- budynek Poczty, ul. Sprzymierzonych 2,
- budynek Starostwa, ul. Sprzymierzonych 4,
- budynek Urzędu Miasta i Gminy, ul. 1 – Maja 16,
- budynek Szpitala, ul. Parkowa 5,
- zespół zabudowań – MDK, ul. Bolesława Chrobrego 48,
- budynek Sądu, ul. Grunwaldzka nr 2,
- willa, ul. Grunwaldzka 7
- budynek Apteki, ul. Grunwaldzka nr 11,
- zespół budynków rzeźni, ul. Szczecińska 37,
- kaplica cmentarna, ul. Pomorska,
- Sprzymierzonych nr 3 (szkoła), 7, 11,
- 9-go Maja nr 9-12,
- Łużycka nr 6, 20,
- Szczecińska nr 2, 13, 42,

4. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna

4.1. System zaopatrzenia w wodę

Teren gminy leży w bezpośrednim zasięgu zlewni Odry Zachodniej i Odry Wschodniej oraz zlewni jeziora Miedwie. Odra stanowi największą rzekę w regionie a będąc jedną z większych zlewni Bałtyku pełni wiele funkcji użytkowych o ponadlokalnym zasięgu.

Na terenie miasta Gryfino usługi zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzenia ścieków świadczone są przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. Ze zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę korzysta większość mieszkańców miasta prawie 98% i gminy 66% mieszkańców. Miasto Gryfino zaopatrywane jest w wodę z grupowego wodociągu o długości 48 km.

Podstawową sieć rzeczną gminy tworzą dopływy Odry Wschodniej, a mianowicie: Tywa, Pniewa, Strumień Wełtyński oraz rzeki Krzekna i Bielica. Rzeki te ze względu na wielkie zasoby wody mają ograniczone możliwości wykorzystywania ich do celów gospodarczych.

Największe jeziora położone na terenie gminy to:

- Wełtyńskie, o powierzchni ok. 350 ha;
- Steklno, o powierzchni ok. 50 ha;

Stan czystości wód powierzchniowych, zwłaszcza rzek jest niezadowalający. Wody Odry niosą ze sobą ponadnormatywne zanieczyszczenia. Odra w obecnym stanie czystości nie nadaje się do kąpieli i uprawiania niektórych sportów wodnych.

Wody gruntowe pierwszego poziomu występują na różnych głębokościach w zależności od ukształtowania terenu i materiału, z którego składa się jego podłoże. W gruntach torfowych i w obniżeniach terenu, wody występują na powierzchni lub tuż pod powierzchnią. Obszar gminy położony jest w dwóch podregionach hydrogeologicznych.

W podregionach doliny dolnej Odry poziom wodonośny występuje na głębokości od kilku do kilkunastu metrów p.p.m. Wydajność eksploatacyjna tych złóż wody wynosi średnio ok. 100 m³/h.

Tabela nr 1. Stopień zwodociągowania gminy

Specyfikacja	Długość sieci wodociągowej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	Zużycia wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca
Powiat Gryfiński	499,0	9275	39,9
Gmina – Gryfino	136,4	2486	46,1
Miasto – Gryfino	48,1	1344	54,5

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r*

4.2. System odprowadzania ścieków

Gmina Gryfino posiada sześć mechaniczno - biologicznych oczyszczalni ścieków. Są to oczyszczalnie:

- Miasto Gryfino: Oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości 7. 5 000 m³/d. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Odra.
- Dołgie: Oczyszczalnia typu rów cyrkulacyjny o przepustowości 100 m³/d. Odbiornikiem jest rzeka Tywa. Stan techniczny jest zły. Wymaga modernizacji.
- Drzenin: Oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości 50 m³/d. Stan techniczny jest zły (nieczynna).
- Gardno: Oczyszczalnia typu Bioblok Mu 200 i Mu 100. Stan techniczny jest zły.
- Sobiemyśl: Oczyszczalnia typu Bioblok Mu 100. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Tywa. Stan techniczny jest zły.

- Sytuacja w zakresie gospodarki ściekowej jest w gminie zróżnicowana. Obecnie, poza miastem Gryfino, kanalizacją i urządzeniami do oczyszczalni ścieków objęty jest niewielki procent gminy.

Tabela nr 2. Stopień skanalizowania gminy

Specyfikacja	Długość sieci kanalizacyjnej	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	Ścieki odprowadzane w dam ³
Powiat Gryfiński	221,7	3614	2310,4
Gmina – Gryfino	59,1	1276	1330,5
Miasto – Gryfino	35,8	1034	1219,0

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r*

Poza granicami miasta Gryfino zlokalizowane jest gminne wysypisko odpadów stałych. Pojemność wysypiska wynosi 172 tys. m³. Większość miejscowości w gminie objęta jest zorganizowanym wywozem odpadów.

Aktualna gospodarka odpadami komunalnymi w gminie wyróżnia się następującymi elementami pozytywnymi:

- posiadanie wysypiska odpadów o unormowanym stanie formalno-prawnym;
- zorganizowanie systemu wywozu odpadów z terenu gminy;

Do elementów negatywnych należy zaliczyć:

- selektywna zbiórka odpadów prowadzona w niewielkim zakresie;
- niepełne objęcie wywozem zorganizowanym odpadów z budownictwa zagrodowego;
- brak zakładu utylizacji odpadów.

4.3. Regulacja stosunków wodnych

Sieć wodną gminy tworzą rzeki, kanały i rowy melioracyjne. Długość rzek na terenie gminy wynosi - 40,0 km. Długość kanałów - 66,2 km. Tereny położone w dolinie rzeki Odry i w dolinie ujścia rzeki Tywy zagrożone są powodzią. Łączna długość wałów przeciwpowodziowych (bez Międzyodrza) wynosi 25,8 km. Największe zagrożenie powodzią występuje podczas spiętrzenia wód w Zatoce Pomorskiej. Cofające się wody w zatoce podnoszą poziom wód zalewu i akwenów dolnej Odry. Większość obszarów zagrożonych powodzią chroniona jest wałami, których stan techniczny jest niezadowalający. W czterostopniowej skali technicznej ustanowionej przepisami technicznymi (podział budowli wodnych) wały te nie spełniają wymogów IV klasy.

Obszar zmeliorowanych gruntów wynosi 4 123 ha w tym: grunty orne 3 366 ha, użytki zielone 757 ha. Mechanicznie odwadnianych jest 1501 ha.

4.4. Zaopatrzenie w gaz

Do sieci gazowniczej włączonych jest pięć miejscowości. Miasto Gryfino zasilane jest z sieci średniego ciśnienia gazociągami o średnicy 150 mm.

Na terenie miasta zlokalizowane są dwie stacje redukcyjno – pomiarowe średniego i niskiego ciśnienia o przepustowości 1600 m³/h oraz 1200 m³/h. Odbiorcy w pozostałych miejscowościach zasilani są gazem niskiego ciśnienia ze stacji redukcyjnych w Radziszewie i Daleszewie o przepustowości 500 m³/h.

Na przyłączenie do sieci gazowniczej oczekuje ok. 170 gospodarstw domowych.

4.5. Zaopatrzenie w energię ciepłą

System ciepłowniczy w Gryfinie zasilany jest z Elektrowni "Dolna Odra" (jednego z największych producentów energii elektrycznej w Polsce). Moc dyspozycyjna źródła wynosi 80MW.

Miasto pobiera energię wytworzoną w elektrowni "Dolna Odra" na poziomie 36 MW. Czynnik grzewczy jest przesyłany od źródła do miasta poprzez magistralę ciepłowniczą 2xDN300 + DN350 długości 6km. Dystrybucją energii ciepłej z Elektrowni "Dolna Odra" S.A. zajmuje się Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Gryfinie.

Kapitał zakładowy Spółki Dystrybucyjnej wynosi 5.645.000 zł, tj. 11290 udziałów z czego:

- 565 udziałów jest własnością Gminy Gryfino,
- 1693 udziałów jest własnością pracowników,
- 9032 udziałów jest własnością ZEDO S.A. Nowe Czarnowo

Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Gryfinie, jest odpowiedzialne za:

- sieć ciepłą magistralną (od źródła Ado Komory K-12),
- sieci oraz przyłącza osiedlowe,
- komory ciepłownicze,
- węzły ciepłe własne w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- węzły ciepłe obce, zlecone do obsługi przez administrację,
- konserwacje infrastruktury technicznej, zlecone przez administrację,
- realizacje zleconych kontaktów w usługach zewnętrznych.

Dane techniczne:

Długość sieci ciepłych Dn 32 - 350 mm 60 km

Liczba węzłów ciepłych własnych - 127 szt

Liczba węzłów ciepłych obcych, obsługiwanych przez PEC Sp. z o.o.,

Liczba ogrzewanych budynków w mieście - 292 szt

- kubaturze - 891 000m³

Sprzedaż ciepła w 2004 roku – 277218 GJ,

Zatrudnienie 51 etatów,

Teren Gminy Gryfino obejmuje 5 655 szt. mieszkań w budownictwie wielorodzinnym i około 160 szt. w budownictwie jednorodzinym. Miejski system ciepłowniczy zaopatruje ok. 90% mieszkańców miasta w energię ciepłą.

4.6. Infrastruktura komunikacyjna

4.6.1. Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny miasta i gminy Gryfino pełni funkcję o charakterze wewnątrz regionalnych i ponadregionalnych powiązań komunikacyjnych. Wewnątrz regionalne osie komunikacyjne uzupełniają osie ponadregionalne, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego Regionu.

Do ponadregionalnych powiązań obszaru gminy w europejskim systemie komunikacji przebiegające w kierunku Północ - Południe zaliczyć można:

- Drogi: Malmö/Ystad - Świnoujście - Goleniów - Szczecin - Gryfino - Zielona Góra - Jelenia Góra
- Linie kolejowe: Ystad - Świnoujście - Szczecin - Gryfino - Zielona Góra - Wrocław
- Drogi wodną: Świnoujście- Szczecin - Gryfino - Wrocław

Regionalne osie komunikacyjne przebiegające przez teren gminy to:

- Droga: Świnoujście - Szczecin - Gryfino
- Droga wodna: Berlin - Eberswalde - Hohensaaten - Widuchowa - Gryfino - Szczecin - Świnoujście
- Droga wodna: Świnoujście - Szczecin - Gryfino - Hohensaaten

Układ komunikacyjny miasta i gminy stanowią:

- a) odcinek drogi krajowej nr 31 relacji Szczecin - Gryfino- Kostrzyn - Słubice;
- b) trzy odcinki dróg wojewódzkich nr 119, 120,121;
- c) sieć dróg powiatowych;
- d) sieć dróg gminnych i zakładowych;
- e) układ ulic w mieście Gryfino;
- f) odcinek linii kolejowej magistrali relacji Szczecin - Gryfino - Wrocław;
- g) odcinek linii kolejowej relacji Gryfino - Chwarstnica - Pyrzyce (nieczynny);
- h) odcinek linii kolejowej relacji Chwarstnica - Banie (nieczynny);
- i) drogi wodne;
- j) ścieżki rowerowe;

4.6.2. Drogi

Przez teren gminy przebiega na odcinku 19,2 km droga krajowa nr 31 relacji Szczecin - Gryfino - Chojna - Sarbinowo - Kostrzyn - Słubice. Jest to najważniejsza arteria komunikacyjna w gminie. Droga ta obciążona jest dużym ruchem tranzytowym. Przechodzi przez tereny mocno zurbanizowane, stanowiąc dużą uciążliwość dla mieszkańców.

Główne ulice miasta znajdują się w ciągach drogi krajowej, wojewódzkiej i powiatowej.

Dotyczy to ulic:

- Pomorska, Flisacza, Chrobrego, Łużycka - znajdujące się w ciągu drogi krajowej nr 31;
- Piastów, Chrobrego, Grunwaldzka, Wojska Polskiego - znajdujące się w ciągu drogi wojewódzkiej nr 120 relacji Granica Państwa - Stare Czarnowo;
- Armii krajowej - znajduje się w ciągu drogi powiatowej nr 41 - 445 relacji Gryfino - Wirów - Linie;

Ruch tranzytowy przebiegający drogami zamiejskimi nakłada się na ruch miejski, Powoduje to duże utrudnienia w ruchu kołowym, zwłaszcza w letnim sezonie turystycznym.

Gmina pokryta jest siecią dróg o następujących długościach

➤ Droga krajowe (w tym A-6 – 1,7 km)	20,9 km
➤ Drogi wojewódzkie	29,1 km
➤ Drogi powiatowe	70,5 km
➤ Drogi gminne	98,6 km
➤ Drogi zakładowe	84,8 km

Łącznie długość dróg w gminie wynosi 303,9 km, natomiast gęstość sieci drogowej na terenie gminy wynosi 120 km/100 km²

Stan techniczny dróg, brak utwardzonych poboczy, brak chodników dla pieszych na terenach zabudowanych, brak obwodnicy dla miasta Gryfina powodują, iż w sferze infrastruktury komunikacyjnej jest jeszcze wiele do zrobienia.

4.6.3. Komunikacja zbiorowa

Komunikacje zbiorową na terenie gminy stanowią:

- komunikacyjny układ kolejowy (linia magistralna i linia o znaczeniu lokalnym - nieczynna);
- komunikacja autobusowa (publiczna, prywatna, szkolna i zakładowa);
- transport wodny - obecnie o znaczeniu marginalnym;

Przez teren gminy przebiega magistralna linia kolejowa relacji Szczecin - Gryfino - Wrocław. Jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana. łącząca Region Śląska z Elektrownią „Dolna Odra” i portem szczecińskim. Linia ta przechodzi wzdłuż miasta, gdzie w jego centrum zlokalizowany jest dworzec kolejowy.

Dość dobrze rozwinięta jest w gminie komunikacja aglomeracyjna na liniach podmiejskich i dalekobieżnych. Na terenie gminy Gryfino kursują autobusy komunikacji aglomeracyjnej, miejskiej, podmiejskiej i sezonowej.

5. Sfera społeczna

5.1. Struktura demograficzna i społeczna/ trendy

Według danych na koniec 2003 roku ludność miasta Gryfino liczyła **21649 mieszkańców**, w tym:

- Kobiety – 11100,
- Mężczyźni – 10549

Tabela nr 3. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym*

Specyfikacja	ogółem	Ludność w wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
		Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym		
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
Powiat Gryfiński	83042	19870	9592	53177	25397	9995	6804	56,2
Gmina Gryfino	31217	6923	3358	21156	10357	3138	2153	47,6
Miasto Gryfino	21649	4422	2146	15178	7558	2049	1396	42,6

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r.*

Tabela nr 4. Ludność według wieku i płci w 2003 roku

Specyfikacja	W wieku												
	Ogółem	0-2	3-6	7-12	13-15	16-18	19-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
Powiat Gryfiński	83042	2569	3748	6971	3866	4255	8964	6665	10494	13429	10828	2667	8556

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r.*

Tabela nr 5. Prognoza ludności*

Specyfikacja	2003	2005	2010	2015	2020	2025	2030
	w tys.						
Powiat Gryfiński	83,0	83,5	83,8	84,4	84,9	84,8	84,1

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r.*

Przyrost naturalny wynosi – (3,1%)

5.2. Bezrobocie

Wg danych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie stan bezrobocia w Gminie Gryfino w ostatnich kilku latach przedstawiał się następująco:

Tabela nr 6. Stan bezrobocia

Bezrobotni							
Miasto i Gmina Gryfino	Płeć			Zamieszkali na wsi			Wskaźnik bezrobocia
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	
Luty 2005	1307	1667	2974	1068	574	1642	14.1%
Grudzień 2004	1262	1640	2902	473	590	1063	13.7%
Grudzień 2003	1472	1715	3187	539	622	1161	15.2%
Grudzień 2002	1438	1593	3031	556	574	1130	14.2%
Grudzień 2001	1110	1487	2597	385	505	890	12.2%

Dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Dokonujące się w ciągu ostatnich lat przekształcenia strukturalne i gospodarcze miały ogromny wpływ na sytuację ekonomiczną ludności. Dotyczy to zarówno ludności mieszkającej w miastach jak i wiejskiej, która z powodu likwidacji PGR i słabej kondycji rolnictwa indywidualnego została szczególnie narażona na niekorzystne skutki transformacji. Bezrobocie, zarówno jawne jak i ukryte jest jednym ze społecznych i ekonomicznych problemów gminy Gryfino. W obecnych realiach rynkowych szansę na utrzymanie się z rolnictwa ma nieliczna grupa większych obszarowo gospodarstw rolnych. Pozostała część ludności wiejskiej w obecnym kształcie stanowi problem socjalny, a dla zamieszkujących je rodzin najważniejszym zagadnieniem jest znalezienie zatrudnienia poza rolnictwem. Jako główne przyczyny bezrobocia należy wymienić:

- restrukturyzację gospodarki (likwidacja miejsc pracy w Gryfinie i w Szczecinie),
- brak wystarczającej liczby ofert pracy dla absolwentów szkół,
- regres gospodarczy w sektorze rolniczym i innych gałęziach gospodarki,
- brak kapitału inwestycyjnego zarówno własnego jak i obcego oraz zasobów pieniężnych.

W roku 2001 liczba bezrobotnych wynosiła 2597 osób, w kolejnych dwóch latach liczba bezrobotnych rosła i w roku 2003 uzyskała poziom 3187 osób. Z danych otrzymanych z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie na koniec lutego 2005r. liczba bezrobotnych na terenie gminy spadła i utrzymuje się na 2974 osób. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku produkcyjnym – mobilnym.

Sytuacja bezrobotnych kobiet na rynku pracy jest specyficzna i znacznie trudniejsza niż sytuacja mężczyzn. Kobiety mają większe problemy w znalezieniu zatrudnienia. W gminie Gryfino liczba bezrobotnych kobiet w miesiącu lutym 2005r wynosiła 1667. W porównaniu z końcem roku ubiegłego w ciągu ostatnich dwóch miesięcy liczba bezrobotnych kobiet zwiększyła się o 27. Kobiety są grupą liczniejszą wśród zarejestrowanych bezrobotnych co wskazuje na ich gorszą pozycję na rynku pracy. Ich szanse są dodatkowo zróżnicowane w zależności od wieku, wykształcenia i stanu cywilnego.

Na stan bezrobocia ma również bezpośredni wpływ stopień wykształcenia. Wśród bezrobotnych największą grupę stanowią osoby posiadające zaledwie wykształcenie podstawowe. Tak, więc oczywistym staje się fakt podnoszenia kwalifikacji wśród ludności wiejskiej. Najważniejszym czynnikiem rozwoju społeczeństwa jest wykształcenie i skłonność do aktywności gospodarczej.

Przy obecnym braku ofert pracy stałej dla wielu bezrobotnych zatrudnienie w ramach form subsydiowanych jest jedyną realną szansą na przerwaniu, chociaż na pewien czas trwania bezczynności zawodowej. Umożliwia to otrzymanie dochodów z pracy a w konsekwencji uzyskanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Ożywienie gospodarcze terenów wiejskich (wielofunkcyjność rozwoju), walka z bezrobociem, tworzenie nowych miejsc pracy, stają się najważniejszymi celami działania na terenie gminy.

5.3. Oświata

Na terenie Gminy Gryfino od roku szkolnego 2004/2005 funkcjonuje 7 szkół podstawowych, z których 3 działają na terenie miasta Gryfino:

- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 2,
- Szkoła Podstawowa Nr 4,

Szkoły są samodzielnymi placówkami – żadna ze szkół nie wchodzi w skład zespołu szkół. Księgowość, płace, kadry i transport prowadzone są wspólnie dla wszystkich szkół przez Zakład Ekonomiczno Administracyjny Szkół.

Zgodnie zapisami w **Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Gryfino do 2015 roku** przyjętej Uchwałą Nr XXVI/325/2000 Rady Miejskiej w Gryfinie z dnia 28 grudnia 2000r. przewidziano następujące inwestycje z zakresu oświaty:

- budowa sali gimnastycznej przy szkole podstawowej Nr 4 w Gryfinie,
- budowa szkoły podstawowej w Gryfinie.

Liczba pomieszczeń, sal lekcyjnych nie jest wystarczająca w stosunku do uczęszczających uczniów. W Szkole Podstawowej Nr 2, jest zbyt mała liczba klas, która powoduje, że współczynnik zmianowości nauczania jest tutaj większy niż w jakiegokolwiek innej szkole, lekcje kończą się bardzo późno. W Szkole Podstawowa Nr 4 występuje zbyt mała liczba klas na liczbę dzieci w obwodzie, co sprawia, że na potrzeby zajęć adaptowane są pomieszczenia mające zupełnie inne przeznaczenie, np. świetlica w stołówce, zajęcia edukacyjne oraz biblioteka umiejscowione są w piwnicy, szkoła nie posiada sali gimnastycznej ani boiska sportowego – brak możliwości prowadzenia zajęć wychowania w godziwych warunkach.

W ramach współpracy zagranicznej niektóre placówki oświatowe utrzymują kontakty ze szkołami niemieckimi i tak:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Gryfinie – współpraca zagraniczna ze Schwedt – wymiana uczniów,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Gryfinie – współpraca zagraniczna z Bersenbruck – wymiana uczniów,
- Szkoła Podstawowa w Gardnie – w trakcie uzgadniania,

- Szkoła Podstawowa w Chwarstnicy – utrzymywanie listownego kontaktu ze szkołą muzyczną w Niemczech.

Szkoły podstawowe objęte są programem walki z przejawami patologii. Każda szkoła posiada i realizuje szkolny program profilaktyki. Gmina wspiera taką działalność poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla nauczycieli, w tym: „Spójrz inaczej na agresję”, „Trening zastępowania agresji”, Nauczyciele przedszkoli wobec agresji dzieci”, w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W szkołach podstawowych z terenu Gryfina funkcjonuje program dożywiania dzieci z rodzin ubogich. Program dożywiania finansowany jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela nr 7: Zestawienie liczby uczniów we wszystkich placówkach szkół podstawowych w latach 2003-2012 kształtują się następująco

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów w klas I (rocznik 1996)	Liczba uczniów klas II	Liczba uczniów klas III	Liczba uczniów klas IV	Liczba uczniów klas V	Liczba uczniów klas VI	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	2003/2004	391	380	417	361	422	445	2.416
2	2004/2005	332	391	380	417	361	422	2.303
3	2005/2006	339	332	391	380	417	361	2.220
4	2006/2007	328	339	332	391	380	417	2.187
5	2007/2008	324	328	339	332	391	380	2.094
6	2008/2009	293	324	328	339	332	391	2.007
7	2009/2010	286	293	324	328	339	332	1.902
8	2010/2011	296	286	293	324	328	339	1.866
9	2011/2012	269	296	286	293	324	328	1.796

Na terenie miasta Gryfino funkcjonuje pięć przedszkoli, są one zlokalizowane w pięciu budynkach:

- Przedszkole Nr 1 im. Krasnala Hałabały przy ul. Wojska Polskiego 11,
- Przedszkole Nr 2 przy ul. Krzywoustego 5,
- Przedszkole Nr 3 im. Kubusia Puchatka przy ul. Krasińskiego 29,
- Przedszkole Nr 4 przy ul. Łużyckiej 21,
- Przedszkole Nr 5 przy ul. Żeromskiego 12.

Stan techniczny budynków, w których znajdują się przedszkola na ogół jest dobry. Liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym to 491 dzieci, w tym:

- liczba dzieci 6 – letnich w oddziałach „0” w przedszkolach to 109,
- liczba dzieci 6 – letnich w szkołach to 230.

Tabela nr 8. Ilość dzieci w wieku 3-6 lat w roku 2004 objętych opieką przedszkolną

Rok urodzenia	1998 rok 6-latki	1999 rok 5-latki	2000 rok 4-latki	2001 rok 3-latki
liczba dzieci	109	143	120	119
Liczba w %	22,5	29,0	24,3	24

W najbliższych latach zauważalny będzie spadek ilości dzieci w wieku przedszkolnym ze stanu 1.284 w roku 2004 do 1.144 w roku 2007 (ok.1,5 oddziału).

Tabela nr 9. Prognozowana liczba dzieci w placówkach przedszkolnych

Rok szkolny	Suma	Rocznik						
		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
2003/2004	1.284	339	328	324	293	-	-	-
2004/2005	1.231		328	324	293	286	-	-
2005/2006	1.199			324	293	286	296	-
2006/2007	1.144				293	286	296	269
2007/2008	851					286	296	269
2008/2009	565						296	269
2009/2010	269	-						269

Spadek ilości dzieci w wieku przedszkolnym, a jednocześnie i oddziałów przedszkolnych (rocznie jest to ok. 1 oddział mniej) nie powoduje zmniejszenia zapotrzebowania na przedszkola, gdyż miejsca te przeznaczone zostaną dla grup zerowych, dotąd istniejących także w szkołach oraz dla grup integracyjnych, które są mniej liczne.

W wyniku zmniejszenia ilości dzieci i oddziałów pierwsza istotna zmiana struktury zatrudnienia nastąpi w roku szkolnym 2006/2007, gdyż w 2006 odejdą osoby nie posiadające kwalifikacji i korzystające z preferencji przy przechodzeniu na emeryturę.

Korekta sieci przedszkoli uzależniona jest wyłącznie od stanu technicznego Przedszkola nr 4. Utrzymanie tego obiektu na minimum dotychczasowym poziomie pozwoli na utrzymanie tej placówki.

Tabela nr 10 ustawienie poziome

W 2004r na remont przedszkoli wydano ogółem 93.884,22zł w tym najważniejsze prace to:

- Przedszkole Nr 3 - remont dachu – 32.641,69zł,
- Przedszkole Nr 5 - remont dachu – 28.825,17zł,
- Przedszkola Nr 2 i Nr 4 - ekspertyzy – 9.760,00zł
-

Z ważniejszych prac na przyszłość należy wykonać poza Przedszkolem Nr 4 ocieplenie budynków, a w Przedszkolu Nr 2 dodatkowo wymianę instalacji C.O. oraz izolację i odwodnienie budynku. Na terenie miasta Gryfino funkcjonuje pięć przedszkoli, ale tylko jedno przedszkole posiada oddział integracyjny i tylko to przedszkole jest na jednym poziomie, przez co jest przystosowane architektonicznie do przyjęcia dzieci niepełnosprawnych. Jest to Przedszkole Nr 4 w Gryfinie.

Istnieje również Gminny Program Ochrony Zdrowia w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, który daje podstawę do dalszych działań w tym kierunku. W celu zapewnienia właściwej opieki dzieciom specjalnej troski ze szczególnym uwzględnieniem stopnia i rozwoju niepełnosprawności do grupy integracyjnej jest przyjęty dodatkowo pedagog z odpowiednim wykształceniem (pedagogika specjalna). Dzieciom zapewniona jest bezpłatna pomoc psychologiczno-pedagogiczna przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną znajdującą się w Gryfinie.

Od początku funkcjonowania gimnazjum 17 osób zostało skreślonych z listy uczniów, ponieważ nie realizowali obowiązku szkolnego, a ukończyli 18 lat. Na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Gryfinie Nr VI/65/99 w sprawie założenia Gimnazjum w Gryfinie, ul. Iwaskiewicza 70 oraz określenia jej obwodu, obwód Gimnazjum obejmuje teren całej Gminy Gryfino
Zestawienie liczby uczniów w Gimnazjum Gryfińskim w latach 2001-2017 przedstawia tabela (dane demograficzne):

W związku z wprowadzeniem w 1999 roku pierwszego etapu reformy oświaty, zostało utworzone Gimnazjum w Gryfinie. Obecnie na terenie miasta i gminy funkcjonuje tylko jedno gimnazjum, które ma swoją siedzibę po byłej szkole podstawowej.

Tabela nr 11: Gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2003/2004

Specyfikacja	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci
Powiat Gryfiński	9	128	157	3730	1278
Gryfino Gmina miejsko-wiejska	1	44	55	1216	444

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r.*

W roku szkolnym 2004/2005 do gimnazjum uczęszcza 1.221 uczniów, którzy pobierają naukę w następujących oddziałach:

- klasa I – 19 oddziałów, 412 uczniów,
- klasa II – 17 oddziałów, 382 uczniów,

- klasa III – 19 oddziałów , 427 uczniów.

W chwili obecnej liczba sal lekcyjnych– pomieszczeń jest wystarczająca, w stosunku do uczęszczających uczniów. Według stanu na dzień 30.09.2004 gimnazjum posiada 37 sal lekcyjnych, 6 pracowni szkolnych, w tym 2 komputerowe oraz sale gimnastyczną. Szkoła jest wyposażona właściwie w niezbędny sprzęt i materiały do prowadzenia zajęć. Gimnazjum wyposażone jest w :

- 21 komputerów –wszystkie z dostępem do internetu,
- 17 komputerów przeznaczonych na użytek dla uczniów,
- 5.485 książek w bibliotece szkolnej.

Tabela nr 12 – Dane dotyczące Gimnazjum

Lp.	Nazwa i adres placówki	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Stan organizacyjny
1	2	4	5	6
	Gimnazjum im. Olimpijczyków Polskich ul. Iwaskiewicza 70	55	1.221	placówka publiczna

Celem strategicznym w dziedzinie oświaty a także kultury, sportu, turystyki, ochrony zdrowia i opieki społecznej, będzie osiągnięcie poprawy poziomu usług poprzez:

- Zwiększenie dostępności mieszkańców do wszystkich elementów infrastruktury społecznej
- Optymalizacja funkcjonowania szkół z uwzględnieniem reformy edukacji
- Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych (poprawa poziomu wykształcenia)
- Poprawa bazy szkół oraz ich wyposażenie
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców, profilaktyka, podnoszenie świadomości zdrowotnej
- Usprawnienie organizacji służby zdrowia i opieki społecznej
- Stworzenie warunków uprawiania różnych dyscyplin sportu , turystyki i rekreacji
- Rozszerzenie oferty kulturalnej w tym promocja gmin poprzez różnorodne imprezy kulturalne i sportowe

Tabela nr 13 demografia układ poziomy

Właściwe przygotowanie edukacyjne powinno zmierzać do wyrównania szans dzieci i młodzieży. Edukacja winna rozpoczynać się od wychowania przedszkolnego poprzez dobrze zorganizowane szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Biorąc pod uwagę obecnie realizowaną reformę oświaty oraz prognozy demograficzne do 2012 roku model funkcjonowania szkół jest wystarczający, choć z czasem wymagać będzie pewnych modyfikacji oraz nakładów finansowych, celem podniesienia poziomu nauczania oraz poprawy warunków nauczania.

5.4. Kultura

Na terenie miasta istnieją następujące jednostki kulturalne:

- Gryfiński Dom Kultury z salą widowiskowo-kinową (Kino Gryf)
- Młodzieżowy Dom Kultury (w Pałacyku pod Lwami)

W celu zharmonizowania działalności prowadzonej obecnie przez Młodzieżowy Dom Kultury oraz Gryfiński Dom Kultury władze gminy podjęły decyzję o likwidacji instytucjonalnej Młodzieżowego Domu Kultury z dniem 31.08.2005 r. i poszerzenie struktury Gryfińskiego Domu Kultury z dniem 01.09.2005 r. o dotychczas prowadzone formy działalności, zasoby kadrowe i lokalowe Młodzieżowego Domu Kultury. **Gryfiński Dom Kultury** prowadzić będzie działalność kulturalną i artystyczną w obiektach przy ul. Szczecińskiej 17 oraz Bolesława Chrobrego 48, a także przyjmie odpowiedzialność za część zajęć pozalekcyjnych w szkołach. Rozwiązanie takie pozwoli utrzymać prowadzoną działalność przez obie instytucje, bez zwolnień kadrowych i dodatkowych kosztów. Jednocześnie zgrupuje środki budżetowe przeznaczone na działalność kulturową i artystyczną w budżetach obu placówek, co pozwoli na racjonalizację wydatków.

Ponadto na terenie miasta działalność kulturalną prowadzą:

- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Gryfinie w skład której na terenie miasta wchodzi: Biblioteka Miejska i Filia "Górny Taras"
- Biblioteka Pedagogiczna
- Klub Osiedlowy "Górny Taras"

5.5. Sport i Rekreacja

5.5.1. Baz sportowa

- Międzyszkolny Ośrodek Sportowy
- Obiekty przyszkolne – sala gimnastyczna SP1, LO, ZSZ. pozostałe obiekty przyszkolne:
 - Gimnazjum - stadion, boisko do piłki ręcznej, 2 boiska do koszykówki, sale gimnastyczne, siłownia.
 - SP nr 2 - sala gimnastyczna, boisko do piłki ręcznej, bieżnia
 - SP nr 1 - sala gimnastyczna
 - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 - sala gimnastyczna, siłownia, 2 boiska do piłki ręcznej.
 - Liceum Ogólnokształcące - sala gimnastyczna, boisko do piłki ręcznej

- Obiekty sportowe Fundacji na rzecz budowy obiektów sportowych w Mieście i Gminie Gryfino”
 - stadion z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią lekkoatletyczną, skocznią w dal, skocznią wzwyż, rzutnią do kuli
 - trzy płyty boisk treningowych
 - skate park
 - korty tenisowe

5.5.2. Baza rekreacyjna

a) ośrodki rekreacyjne

- przystań żeglarska,
- wypożyczalnia kanadyjek (Dyrekcja Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Odry),
- miasteczko rowerowe - GDK Gryfino,
- strzelnica sportowa w obiekcie zamkniętym przy ul. Łużycka 125 przygotowująca zawodników z MDK do wyczynowego uprawiania strzelectwa w kategoriach: młodzik, junior, młodzieżowiec, senior
- Centrum Wodne „Laguna” - wielofunkcyjna, dwukondygnacyjna pływalnia kryta o kubaturze 78,5 tys. m³ i powierzchni ok. 13,5 tys. m². W skład kompleksu wchodzi szereg obiektów takich jak: basen sportowy, zespół basenów rekreacyjnych, atrakcje wodne dla dzieci, młodzieży i dorosłych (zjeżdżalnie, wodospady, tzw. "Dzika Rzeka") sauny, solaria, punkty gastronomiczne, etc. Centrum Wodne jest w pełni przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Właścicielem i administratorem obiektu jest Fundacja na Rzecz Budowy Obiektów Sportowych w Mieście i Gminie Gryfino, która została zawiązana 23 lutego 1993 r. Fundatorami są:

- Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A.,
- Miasto i Gmina Gryfino,
- NSZZ „Solidarność” Elektrowni Dolna Odra,
- NSZZ Pracowników Elektrowni Dolna Odra,
- NSZZ „Solidarność 80” Elektrowni Dolna Odra,
- Związek Zawodowy Pracowników Ruchu Ciągłego Elektrowni Dolna Odra,
- Związek Zawodowy Inżynierów i Techników Elektrowni Dolna Odra,
- Klub Sportowy „Energetyk” Gryfino.

Celem Fundacji jest kontynuowanie wieloetapowego programu budowy i modernizacji obiektów sportowych w Gryfinie. Do tej pory działania Fundacji doprowadziły do wybudowania powyższego Centrum Wodnego "LAGUNA". W ramach kontynuacji programu przewidziano realizację następujących inwestycji: budowa hotelu, hali sportowo-widowiskowej, przystani jachtowej (Marina).

b) baza noclegowo-gastronomiczna

Obecnie na terenie miasta istnieje tylko jeden obiekt oferujący miejsca noclegowe, tj. - **Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji** przy ul. Sportowej 3 który jest zakładem budżetowym Urzędu Miasta i Gminy Gryfino. Działalność ośrodka oparta jest w szczególności na świadczeniu usług hotelowych. OWiR posiada bazę noclegową w ilości 120 miejsc - całorocznych, które znajdują się w 6 domkach oraz w części budynku gastronomiczno-hotelowego. Niestety jakość bazy noclegowej jest bardzo niska.

Ponadto na terenie miasta funkcjonują następujące lokale gastronomiczne:

- 1 restauracja,
- 1 kawiarnia,
- 2 cukiernie,
- 14 punktów małej gastronomii.

c) szlaki turystyczne

- Szlaki pieszo-rowerowe, o znaczeniu ponadgminnym (w nawiązaniu do międzynarodowego szlaku turystycznego), łączące tereny rekreacyjne gminy z:
 - aglomeracją szczecińską,
 - Gryfinem i dalej poprzez przejście graniczne z terenami Niemiec,
 - gminami południowymi województwa, do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego i Rejonu Pamięci Narodowej w Cedyni.
- Szlaki wodne, na rzekach Odra i Tywa, z przystaniami wodnymi w Gryfinie.

d) obsługa ruchu turystycznego

- Biuro Usług Turystycznych „Ika”

5.6. Opieka społeczna

Na terenie miasta działają następujące instytucje i organizacje społeczne zajmujące się działaniami z zakresu opieki społecznej:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie
- Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Niepubliczne placówki opiekuńczo-wychowawcze
- Klub Abstynenta „Feniks”
- Polski Komitet Pomocy Społecznej
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Gryfinie
- PCK
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci

Ponadto gmina 28 paź. 2004 r. uchwaliła „Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Gryfino na lata 2004-2008”, która obejmuje następujące zadania gminne:

- pomoc społeczna i polityka prorodzinna,

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii,
- ochrona zdrowia

Strategia ma za zadanie zintegrowanie i scalenie programów społecznych oraz szczegółowe określenie i zhierarchizowanie działań w ramach poszczególnych zadań, a następnie określenie ramowego harmonogramu ich realizacji. Głównym realizatorem strategii, a jednocześnie ustawowo wskazanym koordynatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej, którego wspomagają odpowiednie komórki Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie, a w szczególności Wydział Edukacji i Spraw Społecznych, a także organizacje pozarządowe.

Pierwszym krokiem w kierunku zintegrowania działań społecznych zgodnie z założeniami strategii było przejęcie z dniem 1 stycznia 2005 r. przez Ośrodek Pomocy Społecznej zadań dotyczące profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

W zakresie polityki społecznej w strategii wyznaczono następujące podstawowe kierunki i priorytety działań:

- integracja służb społecznych na szczeblu samorządowym,
- pomoc w powrocie na rynek pracy,
- pomoc w funkcjonowaniu rodzin i dążenie do ich usamodzielnienia,
- promowanie i odbudowa więzi rodzinnych i środowiskowych,
- monitoring i diagnoza zagrożeń wynikających z problemu bezdomności,
- edukacja społeczna.

5.7. Ochrona zdrowia

Na terenie miasta Gryfino większość zadań w zakresie ochrony zdrowia spoczywa na administracji samorządowej. Zalicza się do niej prowadzenie lecznictwa zamkniętego, przychodni, transportu sanitarnego oraz profilaktyki zdrowotnej. Spośród najważniejszych placówek służby zdrowia działających na obszarze miasta Gryfino należy wymienić:

- Szpital Powiatowy w Gryfinie z oddziałami:
 - chirurgicznym
 - położniczo-ginekologiczno-noworodkowym
 - internistycznym
 - intensywnej opieki medycznej
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Vita-Med." w Gryfinie
- Pediatryczno-Internistyczny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gryfinie
- Przychodnia Kolejowa
- Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy i Opiekuńczo-Lecznicy - opieka nad ludźmi przewlekle chorymi
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Pielęgniarstwo w Środowisku Nauczania i Wychowania" w Gryfinie
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Stomatologia" w Gryfinie
- Prywatne gabinety stomatologiczne
- Filia Gryfińsko - Chojeńska Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gryfinie
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

„Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Gryfino na lata 2004-2008” obejmuje również *Gminny Program Ochrony Zdrowia* oraz *Gminny Program Profilaktyki*. W zakresie zadań dotyczących **ochrony zdrowia** wyznaczono następujące kierunki i priorytety podejmowanych przez gminę działań:

- działania doraźne, interwencyjne i integracyjne ukierunkowane na:
 - osoby niepełnosprawne i ich rodziny,
 - osoby upośledzone i chore psychicznie oraz ich rodziny
- promocja zdrowia, ukierunkowana na:
 - ogół mieszkańców gminy, ludzi zdrowych,
 - grup podwyższonego ryzyka najczęściej występujących chorób.

Priorytet stanowią działania ukierunkowane na:

- dzieci i młodzież,
- osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, nie pozwalającej w dostateczny sposób dbać o zdrowie psychiczne i fizyczne.

Gminny Program Profilaktyki skierowany jest przede wszystkim na zagrożenia związane z patologiami społecznymi takimi jak: alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie. Działalność związana z **profilaktyką** została skupiona na trzech poziomach:

- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny – funkcjonujący w ramach OPS – pełniący funkcję edukacyjną, informacyjną i interwencyjną dotyczącą szeroko pojętej patologii społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – ściśle powiązana w realizacją Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z działalnością Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego,
- Współpraca w zakresie terapii i leczenia – ukierunkowanie ścisłej współpracy instytucjonalnej na Poradnię Odwykową, grupy terapeutyczne i grupy samopomocowe.

5.6. Bezpieczeństwo

Tabela nr 14. Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wg wybranych rodzajów przestępstw

Obszar	Ogółem	Przestępstwa w tym:							
		zabójstwa	uszczerbki na zdrowiu	udział w bójce lub pobiciu	Drogowe	kradzież rzeczy	Kradzież z włamaniem	Rozbój z kradzieżą i wymuszeniem	gospodarcze
Powiat Gryfiński 2003	2450	1	33	37	318	591	520	77	200
Powiat Gryfiński 2004	2487	5	47	40	287	651	505	52	200

Miejsce powiatu gryfińskiego w statystykach pod względem bezpieczeństwa:

- pod względem ilości przestępstw ogółem – 7 miejsce
- pod względem uszczerbku na zdrowiu – 11 miejsce
- pod względem udziału w bójce lub pobiciu – 6 miejsce
- pod względem przestępstw drogowych – 9 miejsce

- pod względem kradzieży rzeczy – 6 miejsce
- pod względem z włamaniem – 8 miejsce
- pod względem kradzieży, rozboju, wymuszeń – 5 miejsce
- pod względem przestępstw gospodarczych – 6 miejsce

Tabela nr 15. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych wg wybranych rodzajów przestępstw w 2003 roku.

Obszar	Ogółem	Przestępstwa w tym:							
		zabójstwa	uszczerbki na zdrowiu	udział w bójce lub pobiciu	Drogowe	kradzież rzeczy	Kradzież z włamaniem	Rozbój, kradzież, wymuszenie	gospodarcze
Powiat Gryfiński	56,4	100,0	88,2	78,4	99,4	24,3	21,1	70,1	94,5

Miejsce powiatu gryfińskiego w statystykach pod względem wykrywalności przestępstw:

- pod względem wykrywalności przestępstw ogółem – 9 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw z uszczerbkiem na zdrowiu – 16 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw z udziałem w bójce lub pobiciu – 17 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw drogowych – 8 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw kradzieży rzeczy – 10 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw kradzieży z włamaniem – 10 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw kradzieży, rozboju, wymuszeń – 7 miejsce
- pod względem wykrywalności przestępstw gospodarczych – 10 miejsce

30 grudnia 2004 roku Rada Miejska w Gryfinie uchwaliła przyjęcie programu „**Bezpieczna Gmina**”. Program zakłada ścisłą współpracę pomiędzy Urzędem Miasta i Gminy a podmiotami działającymi na terenie gminy, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa, porządku i ładu publicznego. Program ma na celu zapobiegać zagrożeniu życia i mienia obywateli, mienia państwowego i komunalnego oraz negatywnym zjawiskom społecznym godzącym w ład i porządek publiczny.

Efektom realizacji programu będzie stworzenie systemu bezpieczeństwa publicznego opartego na wzajemnym zaufaniu, stopniowa eliminacja tzw. „znieczulicy społecznej”, zmniejszenia przestępczości wśród nieletnich oraz ograniczenie ilości wypadków komunikacyjnych.

Program składa się z następujących podprogramów:

- 1) **System Zbiorowego Bezpieczeństwa**, tj. system rozwiązań organizacyjno-technicznych umożliwiających pełną integrację i koordynację służb, instytucji oraz aktywizację obywateli na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa i zapobiegania występowaniu sytuacjom kryzysowym. **Zakres przedmiotowy Systemu Zbiorowego Bezpieczeństwa obejmuje:**

- zapobieganie wystąpieniu niebezpiecznych zdarzeń poprzez prewencję i edukację,

- przygotowanie do likwidacji skutków niebezpiecznych zdarzeń oraz informowanie o ich wystąpieniu,
- usuwanie skutków niebezpiecznych zdarzeń - przywracanie do stanu pierwotnego.

W systemie Zbiorowego Bezpieczeństwa uczestniczą:

1. Służby gminne:
 - a) Gminne Centrum Reagowania
 - b) Straż Miejska
 - c) Ochotnicze Straże Pożarne
2. Profesjonalne służby ratownicze:
 - a) Policja
 - b) Straż Graniczna
 - c) Straż Pożarna
 - d) Pogotowie Ratunkowe
 - e) Pogotowie Gazowe
 - f) Pogotowie Energetyczne
3. Zakłady przemysłowe, które używają w swej działalności substancje i technologie, użytkowanie których może doprowadzić do powstania niebezpiecznych zdarzeń.
4. Organizacje, związki i inicjatywy obywatelskie.
5. Media.

2) Bezpieczna Szkoła - cel programu:

1. Zapobieganie i zwalczanie negatywnych zjawisk występujących podczas drogi do szkoły i ze szkoły jak i w samej szkole.
2. Zapobieganie wypadkom drogowym w rejonach szkół.
3. Edukacja w zakresie zasad i metod bezpiecznego zachowania się wobec występujących zagrożeń oraz minimalizowania ich skutków.
4. Przyswojenie wiadomości na temat bezpieczeństwa w czasie drogi do i ze szkoły.
5. Zwiększenie wiedzy o szkodliwości zażywania substancji uzależniających.
6. Nabycie umiejętności samodzielnej obrony w niebezpiecznych sytuacjach.
7. Uświadomienie nieletnim o bieżących zagrożeniach i sposobach ich przeciwdziałania

Zakres przedmiotowy:

1. Szybkie i skuteczne reagowanie patroli Straży Miejskiej i Policji na zagrożenia występujące w placówkach edukacyjnych.
2. Systematyczne gromadzenie informacji o zagrożeniach występujących na terenie placówek oświatowych.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprez młodzieżowych odbywających się w szkołach.
4. Pomoc uczniom w bezpiecznym dotarciu do szkoły.
5. Prowadzenie prelekcji o zagrożeniach występujących podczas wycieczek .

Instytucje współpracujące przy realizacji programu

1. Policja
2. Szkoły
3. Ośrodek Pomocy Społecznej.

4. Straż Graniczna
5. Straż Miejska
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

3) Bezdomni: program jest skierowany do osób , które nie posiadają stałego miejsca zamieszkania i ma na celu zapewnienie w szczególności:

- miejsc noclegowych
- posiłków
- opieki medycznej
- możliwości umycia się i kąpieli
- wyprania lub wymiany bielizny i odzieży
- aktywizacji zawodowej
- pomocy w wyrobieniu dokumentów.

Zakres przedmiotowy:

1. Szybkie i skuteczne reagowanie patroli na zagrożenia życia i zdrowia osób bezdomnych.
2. Systematyczne gromadzenie informacji o miejscach przebywania osób bezdomnych i występujących tam zagrożeń.
3. Stała wymiana informacji i kontaktowanie się z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej.

Instytucje współpracujące przy realizacji programu

1. Policja
2. Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Straż Graniczna
4. Straż Miejska
5. Sołtysi oraz Rady Sołeckie
6. Spółdzielnie Mieszkaniowe
7. Zarządy Pracowniczych Ogrodów Działkowych.

4) Bezpieczny ogród - cel programu:

1. Budowa więzi społecznych (sąsiedzkich).
2. Zapobieganie wybrykom chuligańskim na terenie ogródków działkowych.
3. Zapewnienie spokojnego i bezpiecznego wypoczynku na terenie ogródków działkowych.
4. Systematyczne kształtowanie świadomości prawnej członków ogródków działkowych.

Zakres przedmiotowy:

1. Prowadzenie skutecznych działań profilaktycznych na terenie ogródków działkowych wspólnie z Zarządem Ogrodów.
2. Prowadzenie stałej akcji informacyjno – propagandowej.
3. Stałe monitorowanie zagrożeń przez Zarząd i działkowców.
4. Prowadzenie wspólnych patroli na terenie ogródków działkowych przez:
 - Zarząd Ogrodów
 - działkowców
 - Straż Miejską
 - Policję
 - Straż Graniczną.

5) Bezpieczne osiedle - jest to program stałego, partnerskiego współdziałania wielu podmiotów na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców osiedla w zakresie:

- skutecznego zwalczania przestępczości poprzez ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń
- zapobiegania powstawania zagrożeń przestępczością i patologiami społecznymi oraz likwidacja skutków tych zagrożeń,
- utrzymania porządku na osiedlu i zapewnienia przestrzegania norm prawnych
- poprawy bezpieczeństwa pieszych , a także bezpieczeństwa w ruchu drogowym
- stworzenia sprawnego systemu przepływu informacji pomiędzy organami wykonawczymi programu i mieszkańcami
- uzyskania akceptacji i poparcia społecznego dla prowadzonych działań

Zakres przedmiotowy:

1. Stała analiza zagrożeń przestępczością i patologiami społecznymi.
2. Współpraca podmiotów rządowych i pozarządowych z mieszkańcami osiedla.
3. Oddziaływanie na lokalne, osiedlowe organizacje, lokalny biznes oraz społeczność mieszkańców w celu włączenia ich do aktywnego uczestnictwa w poprawę bezpieczeństwa i porządku na osiedlu - organizowanie spotkań ze społecznością lokalną osiedla.
4. Propagowanie wśród społeczności osiedlowej określonych form zachowania się
w sytuacjach zagrożenia
5. Patrołowanie miejsc szczególnie zagrożonych.
6. Inicjowanie przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych w zakresie zabezpieczenia mienia poprzez:
 - ogrodzenie
 - oświetlenie
 - monitoring
 - ochrona przez firmę ochrony osób i mienia.
7. Popularyzacja programu i pozyskiwanie jego sympatyków do współpracy, m.in. promocja programu w środkach masowego przekazu.

Partnerzy do współpracy

- Rady Osiedli
- Straż Miejska
- Policja
- Straż Pożarna
- Media
- Spółdzielnie mieszkaniowe
- Przedstawiciele lokalnego biznesu
- Towarzystwa ubezpieczeniowe
- Mieszkańcy
- Duchowni

6. Gospodarka

6.1. Tendencje rozwoju gospodarczego

Rozwój gospodarczy Miasta Gryfino w dużej mierze warunkuje jej atrakcyjne, przygraniczne położenie jak również bliskość aglomeracji – miasta Szczecina położonego w odległości 25 km na północ od Gryfina.

Największym zakładem przemysłowym Gryfina jest węglowa elektrownia "Dolna Odra", w której znajduje zatrudnienie wielu mieszkańców miasta. Tereny wokół elektrowni stanowią strefę działalności przemysłowej. Korzystają na tym nie tylko polskie firmy, ale również przemysłowcy zagraniczni. Obok energetycznego potentata Firma Fliegel-Textil-Service wybudowała nowoczesną pralnię dającą zatrudnienie 120 osobom a Jürging Natürdärme uruchomiła zakład produkcji naturalnych osłonek do wędlin. Do większych zakładów należy również "Gryfskand" - spółka powstała z przekształcenia najstarszej w Gryfinie Fabryki Suchej Destylacji Drewna. Przy współudziale kapitału szwedzkiego produkuje ona węgiel drzewny oraz parkiet.

Największą inwestycją komunalną ostatnich lat była budowa miejskiej oczyszczalni ścieków, która powstała w oparciu o technologię duńską - jest jedną z najnowocześniejszych oczyszczalni na Pomorzu Zachodnim. W roku 2004 zakończono rozbudowę oczyszczalni, dzięki której jej przepustowość została zwiększona do 7500m³ na dobę.

Pod nowe tereny przemysłowe wyznaczono rejon wzdłuż drogi do Elektrowni "Dolna Odra" i na jej zapleczu ze względu na możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury transportowej (kolej, droga, rzeka), oraz tereny przy ulicy Fabrycznej w Gryfinie. Szansą rozwoju gospodarczego gminy jest przynależność do strefy przygranicznej. Dla utrzymania tempa wzrostu funkcjonujące tu podmioty powinny znaczną część swoich zysków inwestować w tworzenie nowoczesnej bazy usługowej rozszerzając jej ofertę, a także w nowoczesne przedsięwzięcia produkcyjne. Możliwości pozyskania kapitałów i technologii w ramach współpracy międzynarodowej (euroregionalnej), rozwój ekonomiczny regionu, budowa autostrady A3, rozwój systemu transportu oraz realizacja już funkcjonujących programów tj. Program dla Odry 2006, Program Współpracy Transgranicznej w ramach Euroregionu Pomerania, Projekt Baltic Bridge i wiele innych już realizowanych założeń przyczyni się do dalszego rozwoju ekonomiczno - gospodarczego i wzrostu atrakcyjności gminy i miasta Gryfino.

Tabela nr 16. Struktura podstawowych branż gospodarki

Specyfikacja	Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	Budownictwo	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Transport gospodarka magazyn i łączność	Obsługa nieruchomości	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	Przemysł	Pozostała działalność usługowa	Pozostałe sekcje
Powiat Gryfiński	400	1083	2386	251	567	966	249	758	431	367
Gmina Gryfino	134	609	986	119	280	542	150	419	213	199
Miasto Gryfino	62	468	763	94	195	433	135	290	170	170

Stan na dzień 31.12.2003

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r.*

Spadek znaczenia tradycyjnych gałęzi gospodarki pokazuje, jak ważny jest sektor usługowy, a więc małe i średnie przedsiębiorstwa, które generują nowe

miejsca pracy. Jest to zjawisko, które dowodzi, że polska gospodarka upodabnia się do rozwiniętych gospodarek w państwach zachodnioeuropejskich. Stabilny jest natomiast ilościowy poziom zatrudnienia w sektorze „usług nierynkowych”, co przy zmniejszającej się ogólnej ilości pracujących oznacza wzrost znaczenia tego sektora w zapewnieniu miejsc pracy.

Tabela nr 17. Pracujący w 2003 roku*

Specyfikacja	Ogółem		Sektor		Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	Przemysł budownictwo	Usługi	
	ogółem	w tym kobiety	publiczny	prywatny			rynkowe	nierynkowe
Powiat Gryfiński	11122	5408	6954	4168	687	4528	2494	3413
Gmina – Gryfino	6163	2936	4183	1980	103	3153	1294	1613
Miasto-Gryfino	2910	1803	1851	1059	39	805	771	1295

*Stan na dzień 31.12.2003r.

Źródło: *Urząd Statystyczny w Szczecinie 2004r*

6.2. Główni Pracodawcy

Głównymi gałęziami gospodarki w mieście Gryfino są handel, usługi i przemysł. Miasto Gryfino jest ośrodkiem subregionalnym pełniącym centralne funkcje nadrzędne (obsługa ludności, handel, usługi) w stosunku do ludności zamieszkującej wieś na terenie gminy jak i powiatu, którego jest stolicą.

Na terenie miasta i gminy zlokalizowane są następujące większe zakłady pracy:

1. Zakłady produkcyjne to m.in.:

- Zespół Elektrowni "Dolna Odra" S.A. w Nowym Czarnowie,
- "Termokor" S.A. w Nowym Czarnowie
- "Gotech" S.A. w Nowym Czarnowie
- "Izomar" Sp. z o.o. w Nowym Czarnowie
- "Elektrobudowa" S.A. w Nowym Czarnowie
- KE Dolna Odra Sp. z o.o. w Nowym Czarnowie
- Labud Barg. Sp. z o.o.

2. Spółdzielnie:

- "Lotos" Odzieżowa Spółdzielnia Pracy w Nowym Czarnowie
- PSS "Społem" w Gryfinie
- GS "Samopomoc Chłopska" w Gryfinie
- Spółdzielnia Pracy "Piaś" w Gryfinie
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Regalica" w Gryfinie
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Taras Północ" w Gryfinie
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Dolna Odra" w Gryfinie

3. Spółki prawa handlowego:

- WKI "Isoliertechnik" Sp. z o.o. w Weltyniu
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.
- Gryfińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
- Insmont Sp. z o.o.
- Interbau Sp. z o.o.

4. Spółki cywilne m.in.:

- "Gryf - Sped" w Gryfinie.
- Pozostałe. Wśród spółek z osobowością prawną są spółki z kapitałem zagranicznym takie jak:
 - "Jurging" w Pniewie /kapitał niemiecki/,
 - "Fliegel Textilservice" w Nowym Czarnowie /kapitał niemiecki/,
 - "He Gru" w Gryfinie /kapitał niemiecki/,
 - "Gryfskand" w Gryfinie /kapitał szwedzki/,
 - "Odra Land" w Daleszewie /kapitał szwedzki/,
 - "Scan-Pol Farming" w Drzeninie /kapitał duński/.

7. Gospodarka Mieszkaniowa

Zgodnie z danymi zawartymi w wykazie działek pod zabudowę mieszkaniową i usługi na terenie miasta Gryfino znajduje się blisko 45 ha wolnej powierzchni. Ilość ta w sposób wystarczający zabezpiecza bieżące potrzeby budownictwa. Duża część z tych terenów to wolne niezabudowane powierzchnie pod tzw. budownictwo plombowe. Jednakże część z tych terenów wymaga znacznych nakładów przystosowawczych np. tzw. kwartały nadodrzańskie (wysokim poziom wód gruntowych oraz konieczność wykonania zabezpieczeń przeciwpowodziowych). Ponadto w zabudowie miejskiej przygotowywane są tereny budowlane w obrębie ul. Kołłątaja przeznaczone dla potrzeb budownictwa jednorodzinnego. Miasto Gryfino posiada znaczną rezerwę na wschód od ul. Reymonta, która może być uruchomiona w terminie późniejszym. Można będzie również wykorzystywać tereny budowlane położone na terenie wiejskim gminy.

Minimalne zapotrzebowanie na lokale mieszkalne i socjalne w mieście Gryfino wynosi 129 lokali (stan na 30.czerwca 2004r.). Realizacja 59 lokali mieszkalnych według szacunków wynieść może ok. 6.400.000, PLN, zaś 70 lokali socjalnych 6.200.000,00 PLN.

Na dzień dzisiejszy, z konieczności wykwaterowania mieszkańców z budynków gminnych występuje zapotrzebowanie na 16 lokali komunalnych, w tym:

1-2 osobowe	6
3-4 osobowe	4
5-6 osobowe	4

7-8 osobowe 2

Z kolei z tytułu rozgęszczenia mieszkań istnieje zapotrzebowanie na 39 lokali, w tym:

1-2 osobowe	16
3-4 osobowe	18
5-6 osobowe	5

Na potrzeby budowy budynków o pełnym standardzie został przeznaczony teren położony przy ul. Flisaczej w Gryfinie działki nr 48 i 250. Przeznaczona powierzchnia pozwala na budowę trzech budynków mieszkaniowych 2-4 klatkowych o wysokości 3-4 kondygnacji z możliwością lokalizacji nieuciążliwej funkcji usługowej. Natomiast planowane tereny pod budownictwo socjalne znajdują się poza terenem miasta Gryfina i są zlokalizowane w podgryfińskiej miejscowości Gardno. Wyznaczony teren pomieści 5 budynków o szerokości elewacji frontowej 11-13 m.

Gmina Gryfino podejmuje różnorodne działania zmierzające do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, a tym samym poprawy sytuacji mieszkaniowej w gminie. Działania te są realizowane poprzez:

1. czynszowe budownictwo komunalne ze środków własnych
2. wsparcie budownictwa spółdzielczego
 - udostępnianie gruntu pod budownictwo w wieczyste użytkowanie na zasadach ograniczonego przetargu,
 - dotowanie kosztów uzbrojenia osiedlowego.
3. Finansowanie uzbrojenia ogólnomiejskiego obsługującego także tereny spółdzielni.
4. Wsparcie budowania mieszkań przez inwestorów indywidualnych,
 - przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne, sprawne przeprowadzenie wszelkich formalności związanych ze zbywaniem działek,
5. Powołanie Towarzystwa budownictwa Społecznego
 - przekazanie zasobu mieszkaniowego gminy w zarząd a w części na własność
 - oferowanie gruntu pod budownictwo
 - dotacje celowe

Obecnie na terenie miasta Gryfino działają 4 spółdzielnie mieszkaniowe:

Spółdzielnie Mieszkaniowe:

1. Gryfińskie TBS
2. SM Regalica
3. SM Taras Północ
4. SM Dolna Odra

III. Program Rewitalizacji z podziałem na projekty

Program realizacji zadań (w ujęciu tabelarycznym)

Tabela 1 – Kierunek – Gospodarka przestrzenna i zagospodarowanie terenu

Sfera - Gospodarka przestrzenna
Sfera - Uzbrojenie terenów
Sfera - Zagospodarowanie terenów

Tabela 2 – Kierunek – Infrastruktura techniczna

Sfera – Kompleksowe zagospodarowanie terenów
Sfera – Gospodarka wodna
Sfera – Gospodarka ściekowa
Sfera – Ochrona przeciwpowodziowa

Tabela 3 – Kierunek – Infrastruktura techniczna

Sfera – Gospodarka odpadami

Tabela 4 – Kierunek – Infrastruktura techniczna

Sfera – Energetyka
Sfera – Informatyzacja
Sfera – Telekomunikacja

Tabela 5 - Kierunek – Infrastruktura komunikacyjna

Sfera – Komunikacja drogowa
Sfera – Komunikacja kolejowa

Tabela 6 - Kierunek – Rozwój turystyki i kultury

Sfera – Renowacja zabytków
Sfera – Rekreacja i turystyka

Tabela 7 - Kierunek – Rozwój oświaty i sportu

Sfera – Oświata
Sfera – Sport

Tabela 8 - Kierunek – Pomoc społeczna, zdrowie i bezpieczeństwo

Sfera – Pomoc Społeczna
Sfera – Ochrona zdrowia, profilaktyka
Sfera – Bezpieczeństwo

Tabela 9 - Kierunek – Gospodarka Mieszkaniowa

Sfera – Inwestycje w budownictwie komunalnym, socjalnym i TBS
Sfera – Inwestycje w budownictwie spółdzielczym

Tabela 10 - Kierunek – Rozwój przedsiębiorczości

Sfera – Przedsiębiorczość